

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ім. М.Г. ХОЛОДНОГО
УКРАЇНСЬКЕ БОТАНІЧНЕ ТОВАРИСТВО

МАТЕРІАЛИ XIV З'ЇЗДУ

УКРАЇНСЬКОГО БОТАНІЧНОГО ТОВАРИСТВА

(м. Київ, 25–26 квітня 2017 р.)

Київ – 2017

Г.М. Шихалєєва, В.П. Герасим'юк, Г.М. Кірюшкіна
**РЕЗИСТЕНТНІСТЬ І ПЛАСТИЧНІСТЬ ВОДРОСТЕЙ ДО УМОВ
СОЛОНОСТІ НА ПРИКЛАДІ КУЯЛЬНИЦЬКОГО ЛИМАНУ ТА
ЕФЕМЕРНИХ ВОДОЙМ ЙОГО УЗБЕРЕЖЖЯ**

Фізико-хімічний інститут захисту навколишнього середовища і людини МОН
України та НАН України, м. Одеса
i.l.monitoring@ukr.net

У даній роботі наведені результати багаторічних (2004–2015 рр.) оригінальних досліджень видового складу водоростей, розповсюджених на узбережжі гіпергалінного Куяльницького лиману (Кл) та ефемерних водойм, які відрізняються за морфометричними розмірами і фізико-хімічними показниками (солоність, температура, лужність). В ефемерних водоймах у межах солоності вод (5,4–128,2‰) виявлено 52 види водоростей з 4-х відділів: *Bacillariophyta* – 31 (59,6%), *Cyanoprokaryota* – 14 (26,9%), *Chlorophyta* – 5 (9,6%) і *Euglenophyta* – 2 (3,8%), а в лимані в межах солоності 198–399‰ – 8 видів, з яких 6 і 2 з відділів *Bacillariophyta* і *Chlorophyta*, відповідно. При цьому, в інтервалі солоності 300–320‰ ідентифіковано лише один вид – *Dunaliella salina* Teod., а зі збільшенням солоності до 367‰ і більше живі клітини дуналієли не виявлено.

Загальними для ефемерних водойм і Кл при солоності води 50–170‰, яку фіксували в період його найбільшої водності (2004–2007 рр.) є 24 види водоростей, з яких 13 представники *Bacillariophyta*, 9 – *Cyanoprokaryota* і 2 види – *Chlorophyta*. Для маловодного періоду Кл (2009–2015 рр.) і ефемерних водойм є види *Gyrosigma spenceri* (J.T. Quekett) Griffith et Henfr., *Tabularia tabulata* (C. Agardh) Snoeijs, *Navicula gregaria* Donkin, *Cocconeis euglypta* Ehrenb.

Серед вказаних видів найбільш високою фізіологічною пластичністю і швидкою реакцією до змін солоності можна відзначити наступні види: *Rhoicosphenia abbreviata* (C. Agardh.) Lange-Bert., *Tabularia tabulata*, *Cylindrotheca closterium* (Ehrenb.) Reimer et F.W. Lewis, *Surirella striatula* Turpin, *Arthrospira meneghiniana* (Zanardini ex Gomont) W.B. Crow, *Dunaliella salina*. Причому найбільшою пластичністю виділяється *Dunaliella salina*. Амплітуда змін солоності, в інтервалі якої вона була знайдена в Кл і ефемерних водоймах в "осушній" зоні узбережжя становить 5–320‰.

За екологічними характеристиками альгофлора ефемерних водойм незалежно від їх розмірів і району просторового розташування вздовж узбережжя Кл виявилася солонуватоводно-морською, алкаліфільною, мезосапробною і космополітною.

Засолення всіх компонентів екосистеми Кл, постійна мінливість берегової лінії, нестабільний поверхневий і русловий стік, мінливість температурного режиму, збільшення антропогенного навантаження зумовлюють розвиток стійких до змін середовища комплексів альгофлори.